

формулою «що було б, якби...», категоріями добра і зла, реального і ідеального. Вона надає перевагу тій чи тій економічній системі, наприклад, ринковій організації перед директивною (плановою) економікою, або пропонує свої моделі економічного розвитку як найдосконаліші альтернативи. Все це говорить про те, що економічна реальність і філософія економіки як рефлексія над нею пронизані морально-етичним началом.

Олександр Шморгун: Від фетишизації абстрактного до декапіталізації сутнісного у людині. Проблема полягає в тому, що вся ідеологія масштабних соціально-економічних перетворень у пострадянському просторі мала виразну домінуючу фінансово-монетарної посередницької складової, яку протиставляли етатизмові радянської командно-адміністративної системи з її наголосом на індустріальному економічному базисі і розумінні безпосереднього виробника як власника робочої сили і водночас як «виробничої сили» — додатку до засобів виробництва. Навпаки, економічні перетворення, які пройшли під знаком саме монетаризму, будувалися на світоглядній установці життя не заради суспільства, не заради майбутніх генерацій, врешті-решт не заради насолоди від самої продуктивної праці, а заради буття для себе, власного дозвілля, отримання прибутку не за принципом трудового внеску у виробничий процес, а за принципом «гроші роблять гроші», тобто вміння використовувати належним чином різноманітні фінансові інструменти задля отримання зиску і забезпечення високих стандартів масового споживання.

Саме розуміння сучасної наукомісткої економіки як ринку, який працює в режимі самоорганізації і «невидимою рукою» оптимізує економічні процеси, також побудоване на гіпертрофії функції грошей в сучасному суспільному житті, завдяки яким споживач завжди може нав'язати свою волю виробникові й через масовий попит у кінцевому підсумку диктувати оптимальну структуру економіки, забезпечувати міжгалузевий баланс. Уже пізніше головним критерієм приватизації в Україні, виходячи з розуміння соціальної справедливості, знову стає критерій перш за все фінансовий, коли ефективність того ж самого Фонду Держмайна оцінюють через його здатність продати об'єкти державної власності й виторгувати найвищу можливу за конкурсних умов ціну, яка була б не вкрадена, а спрямована до бюджету.

Як відомо, сам реальний перебіг подій спростував цей монетарний міф, продемонструвавши можливість застосування саме фінансових інструментів для кримінального нагромадження капіталу, небаченої поляризації у рівнях життя населення, жорстокої експлуатації громадян за рахунок стрибкоподібного зменшення їхньої купівельної спроможності, чого досягали й досягають за рахунок штучного стимулювання інфляційних процесів.

Безпосередньою реакцією на ці негативні явища стала жорстка ліво-радикальна критика ліберально-монетарних методів ведення сучасної економіки з позицій державного етатизму, вульгарно зрозумілого кейнсіанства і французького дирижизму, які тлумачили як необхідність повернення не просто до державного регулювання, а навіть до державного втручання в економіку.

Із сказаного можна зробити такий концептуальний висновок: за принципом «подібне належить лікувати подібним» вади, пов'язані з виникненням феномена відриву символічних цінностей від своїх матеріальних носіїв як у безпосередньо виробничій, так і у фінансовій сферах, можна подолати не шляхом повернення до класичних форм товарної ринкової економіки (в тому числі у формі державного капіталізму або економічного етатизму, крайнім проявом яких стала радянська командно-адміністративна система), які так чи так працюють за принципом «гроші — товар — гроші», а, навпаки, форсованим упровадженням нових форм економіки, які, зберігаючи сам принцип оцінки людської праці у символічних продуктах на рівні як безпосереднього виробництва, так і посередництва, стимулюватимуть потребу у відмові від будь-якої фетишизації абстрактної праці коштом конкретної й будуть націлені на декапіталізацію людських сутнісних сил.

Сергій Разумовський: Колапс буття вартості. Структура світового капіталу, точніше символів, які його позначають, свідчить про превалювання у ньому так званих кредитних грошей, тобто вартості, не забезпеченої товаром. На жаль, неможливо відрізнити гривню, яка символізує реальну вартість цінності, яка з'явилася в матеріальному світі, від гривні без реальної вартості. Відповідно вона не є буття, а буття має тільки матеріально виражена вартість. Це означає, що буття вартості, відірваної від реального продукту, призводить до підриву віри в існування самої вартості, а віра, власне, і є підґрунтям функціонування символічних грошей. Наслідком цього процесу є колапс буття вартості й відповідно поділ — на дійсне буття реально створеної вартості і співбуття обіцяної вартості. Прискорення цьому процесу безперечно додасть розвиток інформаційних технологій, що накладає певні обмеження на можливості економічного зростання й, відповідно, на перспективи світового економічного розвитку у XXI сторіччі, які можна схарактеризувати як стан нестійкої стабільності. У короткостроковому плані безперервність інноваційного циклу, доступність фінансових ресурсів і прогнозованість доходів, а також дедалі більший попит на продукти інформаційного сектора зумовлюють певні і ясні перспективи бізнесу. Проте у довгостроковому плані насиченість економіки поліпшувальними нововведеннями і «символічними» іміджевими псевдоінноваціями на тлі